

Du är med och hjälper!

För varje såld M-magasin går en krona till Unicef och Etiopiens barn. 2012 blev det 1 043 000 kronor – hittills sammanlagt cirka 4 miljoner kronor. Alla reportage från Amelia Adamos, Lena Tallbergs och Håkan Elofssons resor hittar du på m-magasin.se

Här vågar flickorna berätta

Kan särskilda skolklubbar för flickor revolutionera Etiopien? På vår femte resa med M-kronan träffar vi unga kvinnor som kämpar för att få gå i skolan i stället för att gifta sig.

Av Amelia Adamo Foto Håkan Elofsson

● **Mina föräldrar vill gifta bort mig.**

Jag behövs hemma.

Jag är med barn.

Min skolväg är inte säker, jag blir överfallen av killar .

Jag måste tjäna pengar, de har inte råd att ha mig i skolan.

Vad tjänar det till att en flicka går i skolan, säger min mamma.

När flickorna i Amhararegionen i norra Etiopien ofrivilligt började lämna skolan – tvingade av sina föräldrar av skäl som ovan – startade man flickklubbar på skolorna. På "girls's club" träffas skolflickor och en erfaren kvinnlig lärare, som fungerar som en koordinator mellan hemmens krav och skolan. Det är till henne de kommer med sin förtvivlan, sin gråt, sin skräck. De flesta vill gå kvar. För dem är skolan en fristad, ett antal timmar utan fysiskt arbete. Koordinatorn lyssnar, hon är flickornas hjälte och förebild.

På den Unicefstödda Hamusit primary school går cirka 1 500 barn. De går i skift, antingen på förmiddagen eller på eftermiddagen. Varken lärare eller lokaler räcker för mer. När barnen inte är i skolan jobbar de eller tar hand om småsyskon. Den här regionen har många barnarbetare.

Att gifta sig vid 15 års ålder är van-

ligt på landsbygden trots att lagen säger att bruden ska ha fyllt 18. Oskulder är eftertraktade och ju äldre en flicka är desto större är risken att hon "rörts". När flickorna går i skolan finns det alltid en risk att de utsätts för sexuella trakasserier eller våldtäkt, och då antar familjen att ingen man vill ha henne efter det. Giftermål stärker relationerna mellan olika familjer och är viktiga för byandan.

– De vill att jag ska gifta mig med en man jag inte känner eller vill ha, kan en flicka berätta för koordinatorn, kemiläraren **Zewditu Achenef Tasew** som M träffar på den femte M-kroneresan.

Hur arbetar du?

– Om jag får reda på att någon ska giftas bort, går jag hem till föräldrarna. Flickorna kommer inte alltid till mig, de vågar inte berätta eftersom det faktiskt är förbjudet med barnbrudar och de är oroliga för att deras föräldrar ska råka illa ut. Men här i flickklubbens lokal, får de stöd av sina kompisar och vågar berätta för mig vad som är på gång.

– Min uppgift är då att få föräldrarna att förstå att det är förkastligt och framför allt för tidigt. Jag berättar att flickan är jätteduktig i skolan. Att hon

vänd

FARORNA FÖR FLICKORNA: Bortgifte, kvinnorov, könsstympning, trafficking, slavarbete.

Varför ska en flicka gå i skolan, frågar sig föräldrarna. Läraren Zewditu Achenef Tasew, i vit rock, är länken mellan skolan och föräldrarna. Hon försöker ge flickorna självförtroende och kunskap om sina rättigheter.

I Amhararegionen bor 19 miljoner människor varav nästan 50 procent är under 15 år. Undernäringen är högst i hela landet, 30 procent av barnen kommer aldrig upp i normalvikt.

Det har hänt att Addiralem Workel Bere, till vänster, hotats till livet för sina insatser i flickklubben. Wossen Mulatu från Unicef och Amelia Adamo lyssnar.

Att det finns en särskild latrin för flickor är viktigt för att föräldrarna ska vilja släppa i väg sina döttrar till skolan.

forts

vill utbilda sig. "Titta på mig", säger jag, "jag är både lärare, gift och har många barn, jag har ett jobb som gör att jag kan hjälpa mina föräldrar ekonomiskt. Det kan hända er dotter också!"

Efter viss övertalning, och flera hembesök, lyckas hon i många fall men definitivt inte i alla.

Varför misslyckas du?

– Jag kommer in för sent i händelseförloppet. Flickorna kom inte till mig i tid, de var tysta. Men med flickklubben har det blivit mycket bättre, nu vågar de anförtro sig för varandra. Numera är det alltid någon som tar på sig ansvaret att komma till mig.

I Amhararegionen går cirka fyra miljoner barn i skolan. Här finns ingen el, sällan vatten, resursbristen är monumental. I skolorna har man också en trädgård där barn får chans att lära sig att odla och samtidigt få möjlighet att dryga ut kassan genom att sälja egenodlade grönsaker på marknaden.

Att ha en tonårstjej i skolan är en kamp för familjerna. Hon bara kostar, tycker föräldrarna, och till vilken nytta? Men nu har staten bestämt att flickor också ska gå i skolan. Och då blir framför allt två insatser nödvändiga och viktiga:

1. Toaletter för flickor. I området vi besöker har bara 4 av 62 skolor latriner som är könsskilda.

2. Flickklubbar med en koordinator som kan vara en brygga mellan hem och skola.

Etiopien vill höja sin utbildningsnivå och bli av med många dåliga sedvänjor,

vilket förstås också är kopplat till de många givarorganisationer som landet är beroende av. Organisationer som Unicef satsar mycket på att försöka påverka regimer när det gäller barns och särskilt flickors rättigheter och andra för oss självklara levnadsvillkor.

– De svåraste fallen är de riktigt fattiga, säger den engagerade kemiläraren.

Framför oss står tio flickor. Var och en ställer sig upp och berättar sin historia. Alla har räddats kvar i skolan, alla är så tacksamma. Men en hänger löst. **Genet Tilahun** är en av de allra fattigaste i skolan och måste jobba för att hjälpa sin familj. Just nu samlar flickklubben in pengar till hennes skoluniform, som är ett måste i alla skolor.

Vi besöker också en skola utanför Gondar och bjuds på underbart bröd och kaffeceremoni. Där visar de stolt upp sina latriner; en avdelning för pojkar och en för flickor. Vattnet, som Unicef bekostat, är en glädjekälla som firas med fest.

Här träffar vi koordinatören **Addiralem Workel Bere**, som berättar att många föräldrar tycker att det är totalt bortkastat att ha flickorna i skolan. De lovas bort redan vid nio års ålder, mannen i fråga kan vara 30.

Vad gör du då?

– Då går jag till dem som styr i byn och säger att det inte är bra och dessutom olagligt. Flickorna är inte färdigväxta, de får kroppsliga problem, föder

Den här dagen firar skolan utanför Gondar med kaffeceremoni, bröd och popcorn att vattenpumpen är i gång och att vi har rest ända från Sverige för att vara med.

undernärda barn, dör under förlossningen... Jag målar upp allt hemskt som kan hända. Och säger att ni som styr i byn måste hjälpa till att förhindra dessa övergrepp.

Lyssnar de?

– Ibland, ibland inte. Det värsta i mitt jobb är män som är aggressiva, jag har flera gånger hotats till livet och då backar jag. Jag har ju egna barn. Jag försöker hela tiden visa upp mig som ett gott exempel. Det finns faktiskt män som vill ha en utbildad kvinna.

vänd

forts

Hur många har du räddat?

– 16 flickor, säger hon stolt. Många av flickorna vill bli lärare som jag. De vill inte upprepa mammans slavarbete hemma i byn. De vill bryta den onda cirkeln. De vill nåstans. De vill mer.

Vad får man betala för en flicka?

– 2 000 birr eller en ko, det varierar. Många flickor lyckas jag inte behålla, de bara försvinner. Jag frågar föräldrarna men får inga svar. En del försvinner över gränsen till Sudan för att arbeta hellre än att bli bortgifta. Mycket kan hända på vägen, det är så många flickor som råkar ut för våldtäkter och trafficking. Men de tror att där finns lyckan, allt är bättre än det liv som väntar hemma. En del utsätts också för kvinnorov, blir sålda och används som husslavar.

2 000 birr motsvarar 700 svenska kronor. Grannstaten Sudan har olja, och det är bara tjugo mil till gränsen. Där finns massor av etiopiska flickor som jobbar som hemhjälp. Många tar sig vidare till olika arabländer. Somliga går det bra för och de kan skicka hem pengar. Men alltför många blir utnyttjade, blir med barn. Då kan de inte komma tillbaka, utan hamnar på gatan. Att få barn utan att vara gift är en stor skam.

Hur lyckades du själv bli lärare?

– Jag kommer också från en fattig familj men bodde hos min moster, som såg till att jag fick gå kvar till nian. Sedan jobbade jag. Jag gifte mig när jag var 19 och då betalade min man min utbildning.

– Jo, det finns många fina män i Etiopien. Men de måste förstå och våga bryta med gamla sedvänjor. Etiopien är männens värld.

I Etiopien finns inga studielån. Om du inte har någon som kan betala för dig, har du ingen chans till utbildning efter grundskolan. Skolan är obligatorisk till årskurs nio, då kostar enbart uniformen och böckerna. Det finns ingen begagnatmarknad för skoluniformer, och de sys så stora att de räcker och håller minst tre år. Men det som kostar mest för familjen är att flickan inte arbetar.

Ja, varför ska man ha en flicka kvar i skolan? Det är koordinators svåraste fråga. Att flickor ska ha samma chans att lära sig skriva och läsa som en pojke. Att flickor ska ha lika stort värde som pojkar. Bra argument, men de biter inte alltid här på den fattiga etiopiska landsbygden. Men hoppet spirar. ●

Nu slipper Genet Tilahun kompisar samla in pengar – vi såg till att hon fick sin skoluniform. Tack alla läsare! Genom M-kronan förändrar vi unga kvinnors liv tillsammans.

– Vi fick gå kvar!

Genet Tilahun:

– Jag var för utarbetad för att orka med skolan

”Min familj är mycket fattig så det finns inga pengar till skoluniform för mig. Nu har mina kompisar i klubben bestämt att alla ska ge 10 cent var så att jag kan köpa en skoluniform. Jag är inte ensam om att vara så fattig, det finns 30 studenter till i samma situation.

Ett tag var det svårt att hänga med i skolan eftersom jag jobbade som hembiträde om nätterna för att få in pengar till familjen och skolan. Mamma är sjuk och kan själv inte arbeta. När jag pratade med koordinatören om hur trött jag var, gick hon till familjen jag jobbar hos för att berätta om min situation. Nu har de anställt ett hembiträde till så nu hinner jag jobba, sova och gå i skolan. Och jag är näst bästa eleven i skolan!”

Ehinat Arega:

– Min frisyris visar att jag inte är intresserad av män

”Förra året när jag var 14 år planerade mina styvföräldrar – mina biologiska föräldrar är döda – för mitt bröllop. De hade valt ut en man och försökte förbereda mig på en framtid som hans fru. Jag sa att jag inte ville, att jag ville gå kvar i skolan. Min blivande man sa att jag kunde straffas om jag vägrade. Då rymde jag. Koordinatören i flickklubben samlade då ihop representanter från samhället som gick hem till mamma och pappa och förklarade att jag var smart och nummer ett i skolan. Då ändrade de sig. Nu vet de vad jag presterar och är stolta över att ha en dotter som fått fina stipendier. Men de har inga pengar så jag har sparat till egna höns så att jag kan sälja ägg för att ha råd att gå kvar i skolan. Jag har snaggat av mig håret för att visa att jag inte är intresserad av män och giftmål!”

Serke Mulat:

**– Risken var stor
att jag skulle bli
våldtagen på väg
till skolan**

”Det var skolpojkar som väntade på mig längs min skolväg. De slängde sig över mig flera vid flera tillfällen. Då bestämde mina föräldrar att jag inte fick gå i skolan. Det var för farligt, om jag skulle bli våldtagen skulle de utsättas för skam.

Men koordinatorn pratade med pojkarna och lyckades få dem att låta bli mig. Hon förklarade för dem att det de gjorde är brottsligt, våldtäkt är inte ovanligt till och från skolan. Och hon pratade med min familj som lät mig gå kvar i skolan. Koordinatorn visar hur vi kan leva tillsammans och förklarade att det inte är mitt fel att de attackerar mig. Jag vill studera, jag vill bli som koordinatorn när jag blir stor. Hon är min förebild.”
